

Skjern

Den gamle landevej mellem Viborg og Randers krydser Nørreåen ved Skjern Bro. Overgangen har i århundreder ligget strategisk i Nørreå-dalen. I bakkerne nord for åen vidner de mange gravhøje om tidlig bosætning. I middelalderen kontrolleredes overgangsstedet fra Skjern Slot. Stedets betydning understreges af kirkens placering umiddelbart nord for broen og hovedgården syd for.

I området ligger følgende historiske seværdigheder:

1) Skjern Kirke: I størrelse og placering er den lille romanske kirke typisk for Jyllands gamle vadedstedskirker. Den er rejst i granitkvadersten på en terrasse nord for åen. Ved våbenhuset står to runesten. Den mindste er fundet i kirkens grundmur og den største er fundet i ruinerne af Skjern Slot. Begge runestekster er tydet. En informationstavle er opsat på parkeringspladsen.

2) Skjern Dyssen: Dyssen er en lav rund-dysse fra yngre stenalder (ca. 4.000 år f.Kr.) Af sådanne dysser er der få tilbage i Nordvest-Jylland, fordi man her ofte brugte de store sten til at bygge kirker og veje af. I skoven nord for vejen ligger der flere andre gravhøje. Dette vidner om, at der har levet mennesker i dette område langt tilbage i oldtiden. Ved dyssen er der også opsat en informationstavle.

3) Skjern Hovedgård: Den nuværende Skjern Hovedgård er afløseren for det gamle Skjern Slot. Den hvidkalkede hovedbygning blev opført i 1690-erne. Dertil brugte man munkestenene fra det gamle slot. Gården blev delvis ombygget i 1842, og i 1858 opførtes en ny lade. Hertil hentede man en del af kampestenene fra ruinerne af slottet. Skjern Hovedgård var indtil 1813 i slægten Scheels eje.

4) Skjern Voldsted: I engene syd for Skjern Hovedgård ses voldstedet fra det nu forsvundne Skjern Slot. Slottet har været en af de stærkest befæstede borge i Østjylland i middelalderen. Borgen har oprindeligt ligget som en ø i de vidtstrakte moser i ådalen. På voldstedet kan man stadig se rester af det oprindelige murværk. I engene øst for voldstedet findes rester af egepæle fra borganlægget.

Voldstedet har henligget tilgroet og utilgængeligt i mange år. I 1990 iværksatte Viborg Amt, i samarbejde med ejeren, naturpleje

på området og etablerede naturstien dertil. Der er opsat en informationstavle på voldstedet.

5) Karmark Mølle: I århundreder har der ligget en vandmølle ved Nørreåen. Den gamle mølle lå tæt ved kirken. I 1793 brændte møllen. Den nye vandmølle blev opført ved Hjorthede Bæk nedenfor Karmark, heraf navnet. Denne mølle har været i samme slægts eje gennem fem generationer. Efter en gennemgribende restaurering i 1990 fremstår den idyllisk beliggende vandmølle, som en af egnens bedst bevarede vandmøller - dog mangler vandhjulet!

På kortet er der vist en afmærket natursti. Stien fører over Skjern Hovedgårds private jorder - udvis hensyn.

